

Hanselaer Achilles, alias "spioen M.42"

Achiel Hanselaer wordt op 19 november 1874 te Kalken geboren. Het landbouwersgezin van de 53-jarige Casimir Hanselaer en de 38-jarige Stephanica De Vos is gehuisvest in de Kordenwagenstraat. De boreling is het achtste kind van elf.

Zijn jeugd brengt Achiel door in Kalken.

Op 25 januari 1908 treedt de 34-jarige vlasbewerker, wonend te Kalken, in Zele in het huwelijk met Maria-Victorina Janssens. Den 26-jarige kantwerkster, geboren te Berlare op 14 oktober 1882, woont te Zele in de Driesstraat. Ter gelegenheid van dit huwelijk wordt het buitenechtelijk kind, Albertus-Emilius-Theophilus Janssens, geboren te Zele op 29 oktober 1907, door Achiel erkend. Albertus gaat voortaan als "Hanselaer" door het leven.

Maria-Victorina verhuist na het voltrekken van het huwelijk naar de Vaartstraat 49 te Kalken.

Enkele maanden later vindt het pas getrouwde koppel een geschikte woonst te Zele. Achiel verhuist op 19 juni 1908 van de Vaartstraat 49 te Kalken naar Kamershoek nr. 8, de Zeelse kant van deze wijk. Maria-Victorina komt volgens het bevolkingsregister (?) van de Dorpstraat 74 te Overmere.

Enkele maanden later wordt op 24 november 1908 hun eerste zoon Renatus-Petrus geboren. De zwakke boreling overlijdt een zestal weken later op 4 januari 1909. De erkende peuter Albertus overlijdt op 25 april van hetzelfde jaar. Ondertussen is Maria-Victorina zwanger van haar 3^e zoon Remigius-Emilius. Deze ziet het levenslicht op 30 november 1909. Ook dit kind blijkt niet bijzonder sterk te zijn. Het zoontje verlaat het gezin voor goed op 3 maart 1910. Op dat ogenblik is de rouwende moeder zwanger van haar 4^e zoon Emilius-Edmondus. Deze laat zijn eerste kreetjes horen op 17 december 1910.

Na verloop vestigt het gezin Hanselaer-Janssens zich met hun enige overgebleven zoon Emilius in de Driesstraat 122, wijk Wezepoel. Net voor het uitbreken van de oorlog, op 14 juli 1914, verhuist Achiel naar de Wezepoelstraat 35 (vandaag nr. 41).

De Britse inlichtingendienst (SIS)

Zele wordt door de Duitsers bezet vanaf 8 oktober 1914. Heel wat Zelenaars nemen de vlucht richting Zeeuws-Vlaanderen en Zeeland. Vanaf nu wordt het moeilijker om onze Zeelse jongens nog een kaartje of briefje op te sturen. De enige mogelijkheid was om de briefwisseling via het neutrale Nederland te verzenden om zo via Engeland en Frankrijk de schriftelijke boodschap aan de dierbare zoon of echtgenoot achter het westelijk front te laten bezorgen.

Men kan aannemen dat de Britse Secret Intelligence Service (SIS) het bestaande private netwerk als uiterst interessant zal gevonden hebben om ook "*militaire informatie*" langs dit kanaal te versturen. Het belangrijkste buitenlandse kantoor of 'station' bevond zich gedurende die oorlog in de Uranium Steamship Company, Boompjes 76c in Rotterdam onder leiding van de Brit **Richard Tinsley**¹, als "T" of "Operatie T". Naast dit netwerk was er ook het netwerk ORAM, een organisatie van de Belgische spoorwegingenieur Victor

¹ ° 1875 - +1944, voormalig marineofficier, zakenman en geheim agent.

Moreau, die met zijn gezin naar Nederland was gevlucht. Zijn organisatie leverde de koeriers en de passeurs aan de grens.

Achiel Hanselaer

In België werden voornamelijk onder het spoorwegpersoneel of mensen die aan de spoorweg woonden gerekruteerd. Van op de werkplek of vanuit de huiskamer konden zij Duitse treinen in het oog houden. Ze noteerden wanneer de treinen passeerden, in welke

richting ze reden (van of naar het front), het aantal wagons, het wapentuig en eventueel welke Duitse eenheden met de trein werden verplaatst. Aan de hand van deze informatie kon de Britse Secret Service inschatten waar en wanneer er een nieuw Duits offensief mogelijks zou plaats grijpen.

In het begin was er in onze regio nog heel wat bewegingsvrijheid. Met het invoeren van een Duitse "eenzelvigheidskaart" en de "Passierschein" in de Etappenkommandatuur E.4 werd de verplaatsing naar een andere gemeente heel wat moeilijker. Ook het plaatsen van de "dodendraad van 2000 volt" vanaf april 1915 aan de Belgisch-Nederlandse grens bemoeilijkte stilaan het smokkeltraject.

Mogelijks hield Achiël Hanselaer zich vanaf oktober 1914 al bezig met het overbrengen van familiebrieven naar de Nederlandse grens met als eindbestemming onze Zeelse soldaten. Zijn vrouw Victorine was volledig op de hoogte van zijn doen en laten. Zij naaide veiligheidshalve deze briefwisseling tussen de voering van zijn vest.

Op nieuwjaarsdag 1917 stak spion en brievensmokkelaar **Edmond Heirman** uit Lokeren de grens met Nederland over. Hij overhandigde aan de gevluchte Hammenaar Rodolf Govaert (M.3229) en die de leiding had over sector 4 - Overslag, aanbevelingsbrieven voor notaris Clement Heirman, Ivo Glorieux uit Gent en Achiël Hanselaer uit Zele.

De 4e sector Overslag maakte deel uit van zone III (Flandre Zéelande Oriental), met zetel te Axel. Zone III op haar beurt was een onderdeel van de 1e divisie van "Observatiedienst Moreau des Flandres" (ORAM) van de familie Moreau. Zone III stond der leiding van Jozef De Bock (M.3221).

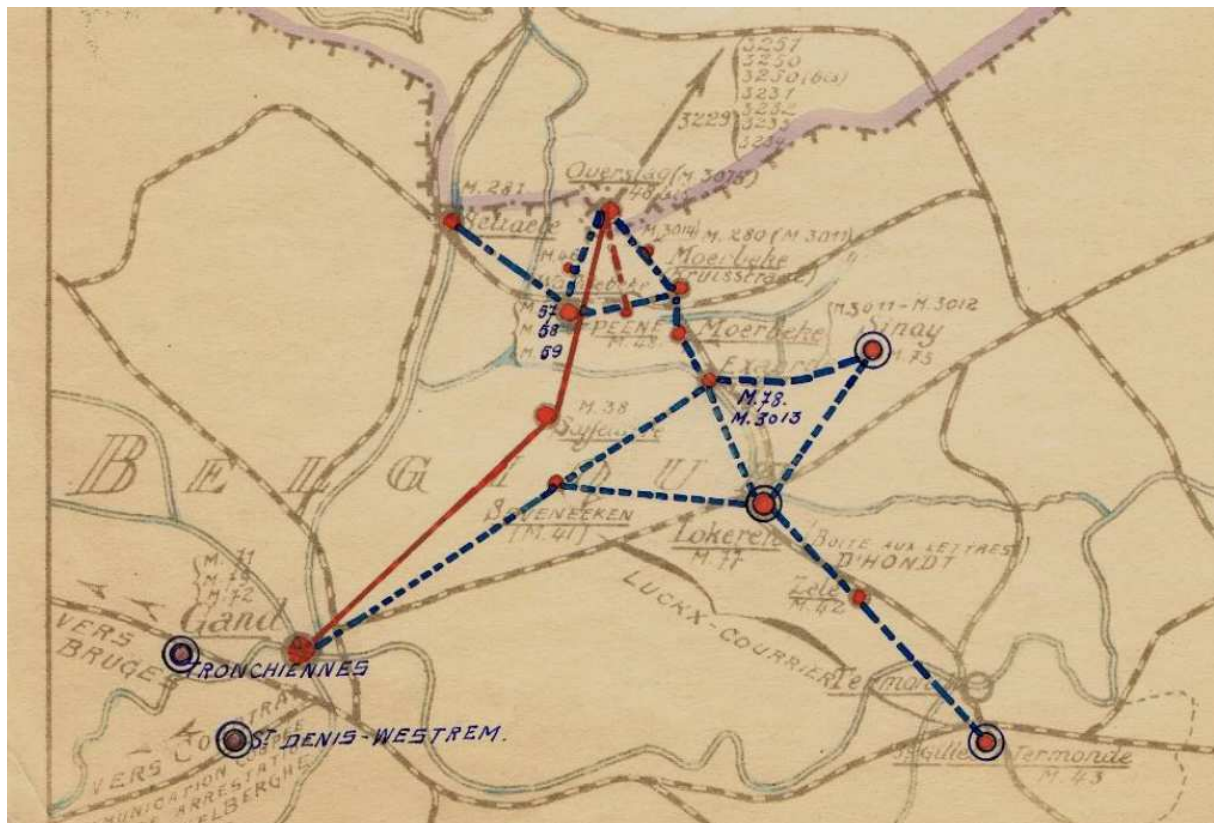
In februari 1917 werd Achiël gerekruteerd door **Clement Heirman**. Notaris Heirman uit Zeveneken was de leider van de spionagedienst of inlichtingendienst "M.41". M.41 was een gecombineerde dienst die bestond uit een observatie- en een transmissiedienst.

Heirman was niet alleen chef van het netwerk M.41. Hij was ook agent-promeneur (koerier) en verder had hij nog territoriale posten met agents-promeneur voor de regio Gent, Zele, Hamme, Waasmunster en Wetteren onder hem.

Voor Zele was dit "de Zeelse brievensmokkelaar, linnenhandelaar en landarbeider Achiël Hanselaer (M.42), als observator voor de regio Zele, Hamme en Wetteren. Bijna wekelijks maakte Achiël zijn rapport over en bovendien stelde hij heel wat plannen op (zie bijlage). Daarnaast was hij ook koerier. Hij bracht niet alleen zijn inlichtingen naar de Nederlandse grens, maar haalde bijna wekelijks vanaf maart 1917 de inlichtingen op die verzameld werden door de spoorwegobservatiepost M.43 van Sint-Gillis-Dendermonde. Deze post was bemand door Karel Van Onsem en zijn echtgenote Justine Heyvaert. Ook hun zoon nam een deel van de observatie voor zijn rekening.

Tussen april en juli 1917 spioneerde onderpastoor Arthur Baert (M.72) te Hamme en Waasmunster. Hij bracht mondeling verslag uit bij Hanselaer over de lokale situatie, die deze informatie in zijn berichten verwerkte.

De leiding van ORAM beoordeelde regelmatig de binnengekomen rapporten. Rodolf Govaert vond het eerste rapport van Achiël maar "*mediocre*" (middelmatig). Hij stuurde de Zelenaar een instructieblad en legde uit hoe Achiël te werk moest gaan. Govaert hamerde op de frequentie en op de juistheid van de berichten. Hanselaer kon het gevraagde bedrag van 250 frank per maand krijgen op voorwaarde dat de kwaliteit van zijn verslaggeving verbeterde.

Overzicht netwerk

Op 17 juni 1917 voerde een Duitse Feldgendarm en twee leden van de Geheimpolizei een huiszoeking uit op het adres van het gezin Van Onsem-Heyvaert (M.43) te Sint-Gillis-Dendermonde. Alle papieren werden doorzocht maar dankzij de koelbloedigheid van de huisgenoten werd er niets gevonden. Alhoewel de woning in het oog werd gehouden slaagde zoon Emiel Van Onsem erin om onder andere Achiel Hanselaer te verwittigen. Op 20 juni rapporteert M.42 dat M.43 gevaar loopt en om die reden nog slechts mondeling verslag zal uitbrengen.

Op 4 juli schrijft Hanselaer dat M.43, van hier wat verder, nog steeds gevaar loopt, maar dat hij nog niet is aangehouden. Achiel klaagt dat hij slechts 300 frank per maand ontving, in plaats van de gevraagde 400, terwijl Van Onsem reeds 500 frank ontving zonder voorlopig enig bericht op te stellen. Viktor Moreau reageerde zelf op dit bericht en plaatste het onder de noemer van "jaloersheid". Govaert suste dit bericht door aan de hogere leiding mee te delen dat de Zelenaar er alles aan deed om een nieuwe medewerker te vinden. Hanselaer was een toegewijde medewerker en bovendien mocht de leiding in Rotterdam niet vergeten dat onze Zelenaar de spoorwegrapporten van Van Onsem maandelijks ophaalde en dat dit een besparing betekende van viermaal 175 frank aan koerierskosten. Uiteindelijk zal ook Achiel 500 frank per maand ontvangen.

In Wachtebeke was Valerie Van Kwikkelberghe vanaf oktober 1917 als contactpunt actief. Zij deed de was voor de Duitsers. Valerie verzamelde de ingezamelde nota's en overhandigde deze aan een omgekochte Duitse wachtpost die de berichten over de grens bracht.

In november 1917 vallen de eerste slachtoffers binnen het netwerk M.41. Een agent van de Geheimpolizei had op 6 november omstreeks het middaguur gezien dat een Duitse grenswacht uit de woning van Valerie Van Kwikkelberghe was gekomen. Deze soldaat

wordt gefouilleerd en blijkt in het bezit te zijn van vier berichten. Hij bekent dat hij deze van Valerie heeft gekregen. Twee van deze berichten zijn afkomstig van M.42. Valerie wordt aangehouden en opgesloten in "De Nieuwe Wandeling", de gevangenis te Gent. Na 3 dagen ondervraging en foltering bekent zij dat ze brieven heeft gekregen van de gebroeders Verschraegen uit Moerbeke.

Er doet ook de ronde dat de broers Verschraegen werden verraden door Eulalie Verschoore, een vrouw uit hun buurt.

1642 2.10.17 Beste Landgenoten Otto nr. 1
 de troepen in Zelee aangekomen den 25 en 26 dezer waren uit-
 heen geslagen troepen zij kwamen van Langermark en hadden veel ge-
 leden aan het front in Zelee heikant was een ^{batterie} die 2 kanonnen verloren
 waren in Zelee hooft was het een kolonne vervoerdienst t aan de kerk zand-
 berg ook een batterie ieder met 3 kanonnen en waren in heel 1000 manen
 hunne nummers 4.5.24. en 2 allen verschillig zij moedig moeten aertrekken
 in den ^{kerk} tusschen 27 en 28sten om 2 uren naar Langermark
 te Berbeke is ook een kolonne van den 20 Sept ook vervoerdienst ze hebben
 van in 16 april aan het front geweest zij kint geen nummers bemerken
 te Zelee is een batterie toegekomen den 1sten Oct om 12 midnachts gelost in
 Lokeren ieder kanon werd getrokken door een Otomachien ieder kanon is op 8
 breede wielen den loop heeft een lengte van 7 tot 8 meeters de wijde der huizen
 iets van 42 centimeeters ook 22 vrecht Otos met geluig en ook met abillise
 alles staat te Zelee rond de kerk de Soldaten die er bij zijn meest voor aan de
 mekaniken te werken ze komen ^{van} ~~Langermark~~ ^{KEULEN} uit Duitsland geen nummers hebben
 op den schouwer een geel plaatje met een schuins rood kruisje er zijn
 ook 6 Otos bij van Offizieren

2.10.17. Otto nr. 1

Het laatste bericht van M.42 (2 oktober 1917 nr. 1)

Aanhouding

De gecombineerde dienst te Moerbeke, met als verzamelpunt de Damstraat 75 (nu nr. 107), werd gedragen door de gebroeders Edmond en Karel Verschraegen. Edmond verzorgde het koerierwerk tussen Moerbeke, Eksaarde, Lokeren en Wachtebeke.

Op donderdag 22 november 1917 werden beide broers aangehouden en opgesloten in de Gentse gevangenis 'De Nieuwe Wandeling'. Hanselaer werd in de nacht van 24 november door 6 Duitse soldaten² te Zele gearresteerd op verdenking van spionage voor de Britten. De Duitsers doorzochten gans de woning tot zelfs in de matras, maar vonden slechts een aantal brieven waarvan het niet zeker is dat de inhoud bezwarend materiaal bevatte. Achiel wordt overgebracht naar de Genste gevangenis "De Nieuwe Wandeling" waar hij regelmatig wordt ondervraagd. Hier verneemt hij waarschijnlijk ook de aanhouding van de gebroeders Verschraegen.

² Fiche Achiel Hanselaer, Algemeen Rijksarchief, FASP, P226

Op 6 december worden ook de 56-jarige Frans Geerinck (spoorwegobservatiepost M.77), zaalwachter in het station van Lokeren en zijn 17-jarige Raymond Geerinck³ opgepakt. Ook notaris Clement Heirman⁴, het brein achter het netwerk M.41, wordt aangehouden.

Vonnis

Op 18 maart 1918 verschijnen de gebroeders Verschraegen uit Moerbeke en Achiel Famelaer uit Zele voor das Deutsche Feldgericht.

Hauptman Prosch, de militaire auditeur, had Achiel zijn plaats op de zitting aangewezen. Onze Zelenaar werd door de Duitse openbare aanklager strafbaar verklaard "om aan de vijand inlichtingen te hebben overgemaakt aangaande troepenbewegingen, om een persoon in de spionagedienst te hebben ingelijfd, ..." met als strafmaat "zum Tode".

22 AK 63

ZUR WARNUNG.

Durch bestätigtes feldgerichtliches Urteil der mob. Etappen-Kommandantur Gent vom 21.3.18 sind

- 1) **Edmund Verschraeghen**,
Bau- und Fuhrunternehmer, aus Moerbeke,
- 2) **Karl Verschraeghen**,
Fuhrunternehmer, aus Moerbeke,
- 3) **Achiel Hanselaer**,
Landmann, aus Zele

wegen Kriegsverrats
ZUM TODE
verurteilt worden.

Die gegen Vorgenannte erkannte Todesstrafe ist heute durch Erschies-sen vollstreckt worden.

Gent, den 18. Mai 1918.

Der Gerichtsherr,
von **BLÜCHER**,
Major und Etappenkommandant.

Waarschuwing.

Bij bekrachtigd vonnis van het veldgerecht der mob. Etappen-Kommandantur Gent van 21.3.18 zijn

- 1) **Edmond Verschraeghen**,
bouwondernemer en voerman, uit Moerbeke,
- 2) **Karel Verschraeghen**,
voerman, uit Moerbeke,
- 3) **Achiel Hanselaer**,
landman, uit Zele

wegens krijgsverraad
TER DOOD
veroordeeld.

De tegen de voornoemden uitgesproken doodstraf is heden door den kogel voltrokken.

Gent, den 18 Mei 1918.

Der Gerichtsherr,
von **BLÜCHER**,
Major und Etappenkommandant.

Gent, samenwerkende • Volksdrukkerij, Hoogpoort, 29

De plakbrief na de terechtstelling

³ Frans Geerinck werd aangehouden en overgebracht naar de Nieuwe Wandeling in Gent, waar hij gedurende acht dagen twee maal per dag gemarteld werd. Vijf dagen na zijn arrestatie werd ook Raymond gearresteerd en gemarteld. Hoewel de twee nooit bekend hebben, werd Frans op 21 maart 1918 veroordeeld tot 10 jaar dwangarbeid. Zijn zoon werd vrijgesproken bij gebrek aan bewijzen, maar werd toch opgesloten in het gevangenkamp te Holzmuiden.

⁴ Notaris Heirman, die de dienstoverste was van Frans Geerinck in de inlichtingsdienst, kreeg op 21 maart 1918 twintig jaar dwangarbeid. Aanvankelijk werd hij opgesloten in het Fort te Maulde (F) en later in de gevangenis van Gorlitz (D). Hij overleed bij zijn terugkeer uit een Duits gevangenkamp aan ontbering te Luik.

Het vonnis "de doodstraf met de kogel" werd 3 dagen later, op 21 maart 1918 gevelde. Achiël kon op geen enkele genade rekenen, ondanks het pleidooi van zijn advocaat Boddaert. Bij deze uitspraak keek Achiël eens naar zijn advocaat. Blijkbaar had Hanselaer van de uitspraak en de motivatie niet veel verstaan.

In afwachting van de uitvoering van het vonnis werd Achiël opnieuw naar zijn cel overgebracht. Achiël ontving sporadisch bezoek van zijn echtgenote Vicorine Janssens en van zijn 7-jarig zoontje Emiel. Deze kreeg telkens de boodschap om dagelijks 3 weesgegroettes te bidden.

Na bijna twee maand wordt hem meegedeeld dat in de vroege ochtend van 18 mei 1918 de terechtstelling zal plaats hebben. Op de vooravond krijgt hij bezoek van een Eerwaarde Priester. Hij krijgt nog de kans om een afscheidsbrief aan zijn vrouw Victorine en zijn 8-jarige zoon Emiel te schrijven:

Duurbare vrouw en kind,

Daar wij zooeven de tijding ontvingen van den Eerwaarden Priester, dat het uitgesproken vonnis gaat voltrokken worden, zoo wil ik u in deze laatste oogenblikken nog eenige troostwoorden toesturen, en U toeroepen dat Gods wil geschieden moet, nu ik op Gods barmhartigheid de verwisseling van het tijdelijke met het eeuwige tegemoet ga.

Duurbare echtgenoot, verzaak toch niet aan de plicht, mijn allerliefste kind een goede opvoeding te bezorgen en hem steeds vader zaliger te doen gedenken, tracht hem een christelijke opvoeding te geven opdat hij later tot steun en troost moge dienen in uwe oude dagen.

*Ik heb mijn geld, 51 mark, bezorgd aan Mr. Vergaete, Rue Haute N° 1 (nvdr Gent), alsmede al mijn goed, 2 onderbroeken, 2 hemden, 4 paar kousen, neusdoeken, sjerpen, 60 mastellen, 3/4 k. spek, horloge en keten, welke U bij de eerste gelegenheid zal overhandigd worden. Doe ook mijn laatste vaarwel aan vrouw **Charles Van Onsem**⁵.*

Mijn vonnis komt voort daar men 2 berichten van mij in handen hadt.

*Ik heb naar Dendermonde geschreven om mijn geld, 2 stukken van 5 frank, 1 frank en 9 mark, dus te samen 22,50 frank. Gelieve er eens achter te gaan, wij hebben hier nog niets ontvangen. Er zal bijgelegenheid U wegens **Verschraegen** Moerbeke 500 fr geworden als onderstand.*

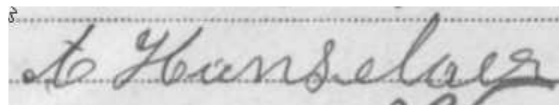
Doe een laatste vaarwel aan uwe zusters en broeders, en gansch de familie, ook aan vrienden en kennissen, en vraag hun dat zij mij in hunne gebeden indachtig zijn. Wij hier hebben om 5 uur de heilige Mis waaronder H. Communie en daarna uitvoering van de straf. Vaarwel, en tot weerziens hier boven, een laatste handdruk aan U, liefste vrouw en kind.

Dus dierbare echtgenoot, ik neem afscheid van dit tranendal in de beste gesteltenissen, wjl ik mij verzoend heb met onzen Goddelijken Zaligmaker, en

⁵ **Charles Van Onsem** was één van de spionnen die behoorde tot het netwerkje van notaris Heirman. Hij werkte als timmerman voor de spoorwegen en bemande samen met zijn echtgenote en zoon een spoorwegobservatiepost in St.-Gillis-Dendermonde.

een goede H. Communie. Dus vaarwel, geliefde vrouw, duurbaar kind, broeders en zusters, gansche familie en vrienden, tot weerziens hierboven in het Hemelse Rijk. Gelieve indachtig te zijn in uwe gebeden. Nog eens vaarwel, beste broeders en zusters, gelief mijn diepgetroffene echtgenoot en kind in haar lot zooveel mogelijk bij te staan en te troosten, nog eens vaarwel en tot weerziens.

Uw echtgenoot
Achiel Hanselaer
Victorine en braaf zoontje Emiel, tot in de eeuwigheid.
Edmond Verschraegen
Emiel Verschraegen

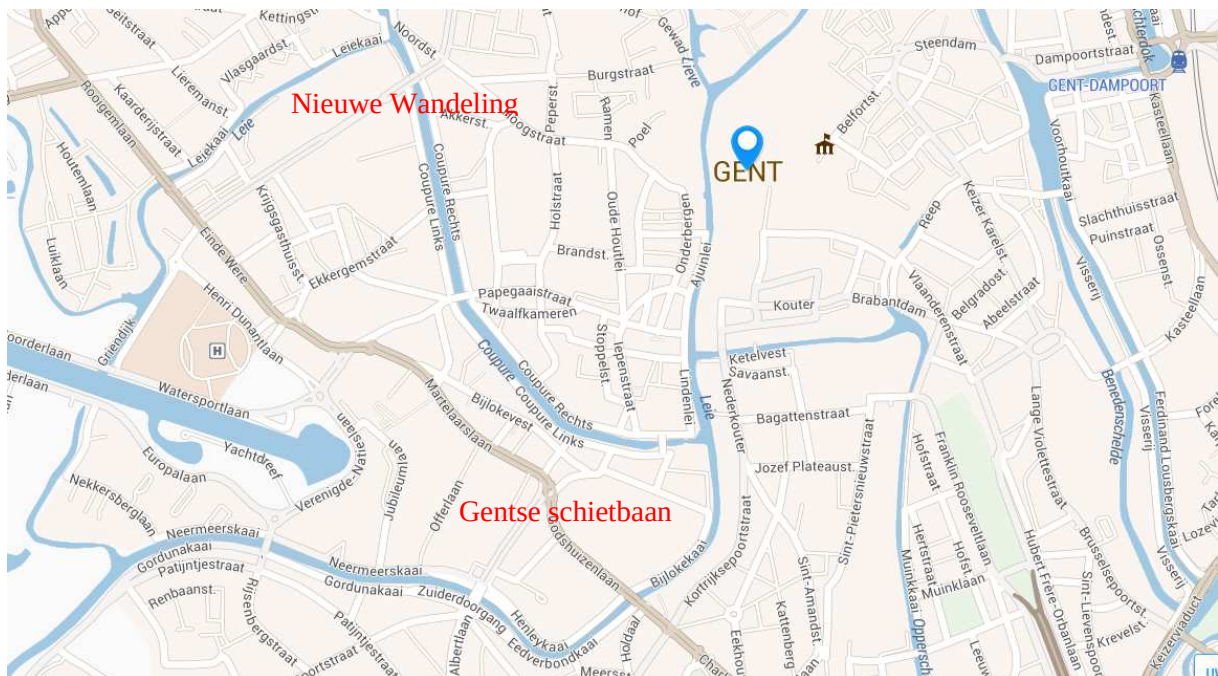

Handtekening Achiel bij huwelijk

Uit de afscheidsbrief blijkt duidelijk dat hij zowel Charles Van Onsem uit Sint-Gillis-Dendermonde als de gebroeders Verschraegen uit Moerbeke kende.

Executie

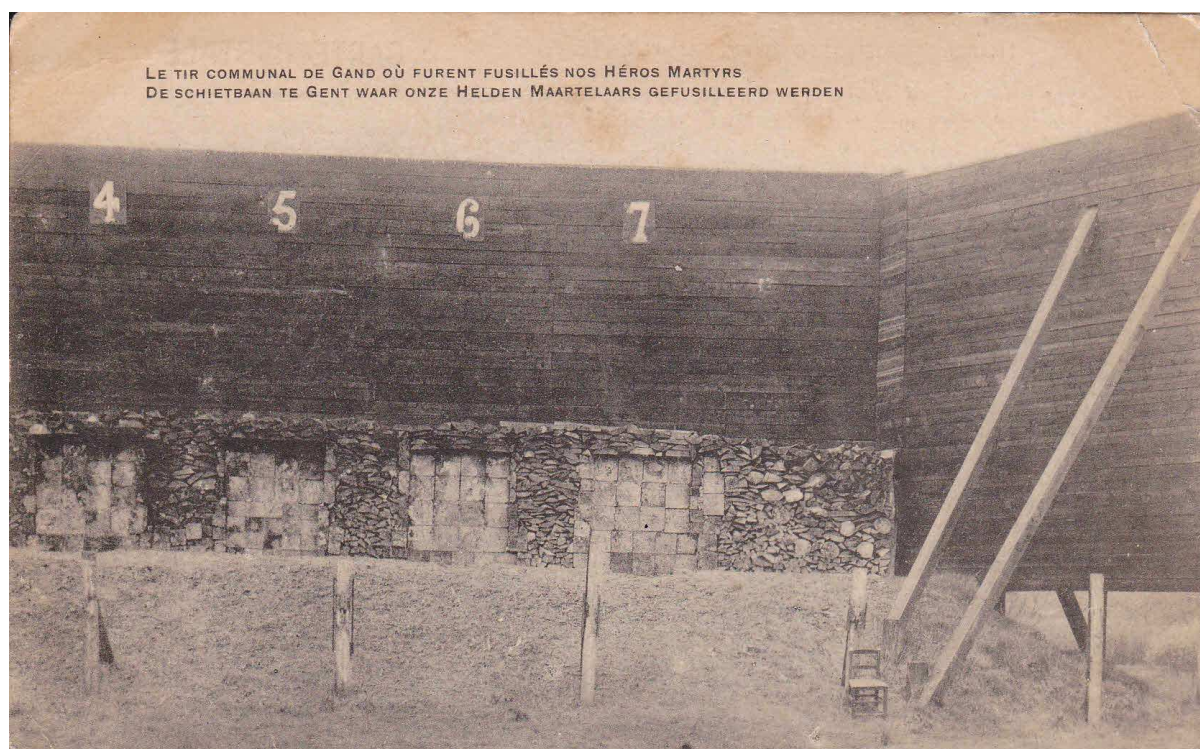
In de vroege morgen van 18 mei 1918 werd Achiel samen met de gebroeders Verschraegen uit hun cel gehaald en met een boevenwagen van de Gentse gevangenis "Nieuwe Wandeling" overgebracht naar de iets verder gelegen Schietbaan te Gent⁶.

⁶ Vandaag ligt "Het oord der gefusilleerden" in de Offerlaan 3 te Gent. Het is enkel toegankelijk op afspraak. Een klein museum is te bezichtigen. (info: 0474/3180101 ???)

De boevenwagen

De gemeentelijke schietbaan te Gent waar Achiel Famelaer werd gefusilleerd

Hier werden de drie koeriers door een Duits vuurpeloton doodgeschoten. Dezelfde dag werd hun overlijden door de gebruikelijke plakbrief aan de Gentse burgerbevolking bekend gemaakt door von Blücher, major en Etappenkommandant. Hun lichamen werd begraven op de Westerbegraafplaats te Gent.

Op 14 juni 1918 meldt het Gentse stadsbestuur het overlijden van Achiel Famelaer aan de burgerlijke stand van Zele. Hieruit blijkt dat onze Zelenaar is overleden op 18 mei 1918 om half zes 's morgens.

STAD GENT
--
BURGERLIJKE STAND
N° 1749

UITTREKSEL uit het register der akten van
overlijden voor het jaar 1918.

In het jaar negentienhonderd *achtteentien den een en twintigsten*
mei te drie uur na _____ middag, na vaststelling,
maken wij, *Hildward Van der Spurt*, Ambtenaar van den
burgerlijken stand der stad Gent, de overlijdensakte op van :

Achilles Kanselake *glasbewerker en landwerk-*
man geboren te Caleken den negentienden November
achtteenhonderd vier en veertig, overleden den achttienden
derzer om vijf uur en half 's morgens wonende te Zele
achtgenoot van Maria Victorina Janssens kantwerkster
voor van Casimir en van Stephanus De Vos beiden
overleden.

Op de aangifte van *Edmond Cuvelier* oud *vijf en veertig*
jaren, Bureauonderwerster wonende Korte Violetten
straat en Jules Vanderlinden oud *acht en veertig jaren*
bedenide wonende Ketelvest.

Deze akte, werd dadelijk opgesteld en voorgelezen.

(Geteekend) Voor eensluidend afschrift :
Ed. Cuvelier Gent, den *14 Juni* 1918.
J. Vanderlinden
H. Van der Spurt De Ambtenaar van den Burgerlijken Stand,

Den Heer Burgemeester van *Zeel*

Achiel Famelaer

*aan de overlijdensakte N° 121. inge-
schreven te Zele den 21 JUNI 1918*

Brief van het stadsbestuur Gent

In de krant "Ons Vlaanderen" van 23 juni en 3 juli 1918 verschijnen de volgende artikels:

Strafuitvoering. — Nog drie slachtoffers van het duitsche schrikbewind: Edmond Verschraegen, aannemer en voerman te Moerbeke; Karel Verschraegen, voerman te Moerbeke en Achiel Hanselaer, voerman te Zele, werden door het duitsche veldgerecht van de Etappenkommandatuur ter dood veroordeeld. De doodstraf werd op 18 Mei jl. met den kogel voltrokken.

Gent
Strafuitvoering
Nog drie slachtoffers van het duitsche schrikbewind: Edmond Verschraegen, aannemer en voerman van Moerbeke; Karel Verschraegen, voerman te Moerbeke en Achiel Hanselaer, voerman te Zele, werden door het duitsche veldgerecht van de Etappenkommandatuur ter dood veroordeeld. De doodstraf werd op 18 Mei jl. met den kogel voltrokken.

Overbrenging

Een jaar later, op 5 juni 1919, wordt het stoffelijk overschot van Achiel naar Zele overgebracht. Een grootste huldiging vindt plaats. Om 10 uur loopt de Sint-Ludgeruskerk vol voor de plechtige begrafenisdienst. Daarna begeeft een lange rouwstoet zich naar het kerkhof aan de Zevensterrestraat. Hieraan nemen militairen, oud-strijders, opgeëisten en al de vaderlandse verenigingen en de Zeelse muziekkorpsen deel. De Zeelse schoolkinderen vormen een erehaag langs de De Deckerstraat en de Lokerenbaan.

De erehaag in De Deckerstraat

Na de plechtigheid komt zoontje Emiel, toen 8½ jaar, bidden aan het voorlopig graf van zijn vader.

Later grijpt er nog een ontgraving plaats en wordt het stoffelijk overschot begraven aan de "oude" middengang met een eenvoudig steen met de vermelding "Gefusilleerd voor het vaderland te Gent 18.5.1918". De kleine grafsteen stond verloren op het oude kerkhof van Zele.

Grafzerk in het ereperk "40-45"
(foto Frank Coene 2009)

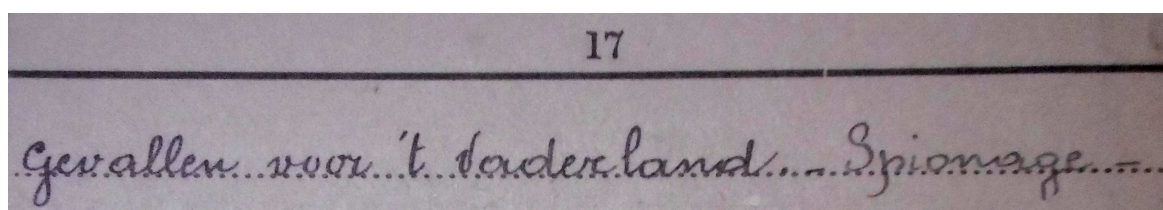
Jaren later werd de steen overgebracht naar het ereperk "40-45" en rust Achiël Hanselaer naast Karel De Prijcker, een politieke gevangene uit de Tweede Wereldoorlog die in het kamp van Flossenbürg is overleden.

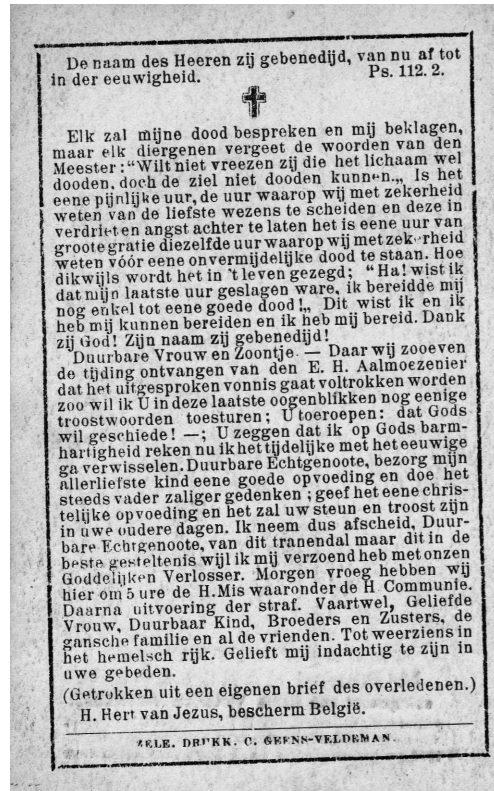
Aan de woning nr. 41 (hernummering) in de Wezepoelstraat te Zele werd een arduinen gedenksteen op de 1^e verdieping ingemetseld. Deze steen herinnert de voorbijganger er aan dat hier Achiël Hanselaer woonde en hij door de Duitsers voor de kop werd geschoten.

Wezepoelstraat 41 - Zele

en in het bevolkingsregister van 1910-1920 staat achter zijn naam in de rubriek:

Maria-Victorina Janssens verlaat Zele op 13 september 1919 en vestigt zich met Emiel⁷ te Berlare Kamershoek 19. De weduwe ontvangt 10.700 frank van de Britse regering. Vermoedelijk heeft zij met een deel van deze vergoeding de bescheiden woning gekocht. Verder moet ze zien dat ze rondkomt. Voor Emiel trekt ze wezengeld en zij geniet van een werklozenvergoeding. Af en toe klust ze in de buurt bij als dagloonster. Alfons Goossens, fabrikant op de Kouter neemt al haar administratie voor zijn rekening.

Op 5 mei 1920 hertrouwt ze te Berlare met de 40-jarige Zelenaar Remigius Van Eetvelde⁸. Door haar huwelijk verhuist zij naar de wijk Zele-Durmen. Zij woont in bij haar schoonouders. Victorine bevalt van haar 5^e kind op 9 februari 1923. Het meisje luister naar de naam Maria-Francisca Van Eetvelde. Moeder Victorine overlijdt te Zele op 21 maart 1952.

Emiel volgt na de lagere school les aan het Klein Seminarie te Sint-Niklaas. Op 15 juni 1935 wordt hij tot priester gewijd te Gent. Een plechtige eremis heeft te Zele-Durmen op 24 juni 1935 plaats. Hij wordt aangesteld als onderpastoor te Zulte op 2 juni 1936, als onderpastoor te Hamme op 30 april 1945, als pastoor te Doel op 6 januari 1957, als pastoor te De Klinge op 11 juli 1960 en als pastoor te Vrasene op 4 juni 1963. Hij neemt op 3 augustus 1967 zijn ontslag als pastoor. Hij overlijdt te Gent op 2 oktober 1968.

⁷ (°Zele 17-12-1910 - +Gent 02-10-1968), priester gewijd te Gent op 15 juni 1935 met plechtige eremis te Zele-Durmen op 24 juni 1935, , onderpastoor te Zulte op 2 juni 1936, onderpastoor te Hamme op 30 april 1945, pastoor te Doel op 6 januari 1957, pastoor te De Klinge op 11 juli 1960, pastoor te Vrasene op 4 juni 1963 en ontslag als pastoor op 3 augustus 1967. Hij overlijdt te Gent op 2 oktober 1968.

⁸ °Zele 15-09-1880

Bijlage - Gesmokkelde berichten

De berichten bevatten veel taalfouten en ook werd er dikwijls het woord neergeschreven zoals het in het dialect werd uitgesproken.

19/04/1917

M.40 (ce agent a reçu le nouveau no. M. 42) den 19 april

Zele: de troepen aangekomen den 31 Maart zyn vertrokken 11 April naar Arras, hunne nummers zyn gedekt van de moment dat ze toekomen.

Calcken: 2 batterien vertrekkende 11 April

Overmeire: 1 batterie vertrokken alleen den 11 April

Berlaere: 800 voetvolk, 2 batterien, de stukken met 6 paarden

Overmeire: 800 soldaten aangekomen den 18den April afgemat en vuil 3 weken uit de slag komende uit de richting Aalst

Het hospitaal in Zele is geen gebruik voor de Duitschers

St. Gillis by Dendermonde: de fabriek van Ramlot is ontruimd van munitie in de n nacht tusschen 11 en 12 april gereeden in de richting Gent;

Ik ben er in gelukt Carel van Honshem tot hulpe te krygen wiens rapport ik afhaal.

26/04/1917

Audegem: van het 4de regiment infanterie (toebehoorende aan de 14de legerdivisie) hier aangekomen de 17 april 600 soldaten (vermoedelyk de overschot van 1 bataillon). Zy waren vuil, sommige waren ontwapend Zy kwamen van Arras

Schoonaerde: 300 man gekomen de 17 april behoorende toe aan het zelfde regiment als hier boven

Berlaer: 300 man aangekomen van het zelfde regiment op 17 april

Overmeire: van het 4^e I.R. 800 man toegekomen op 17 april

Muts: soms een rooden band rondom
soms twee roode biezekens rondom
soms gans grys
soms met zwarten schyn (visiere) of klep
allen kwamen van Arras

zy hadden materiaal by. Sommige wagens waren geschonden. De soldaten vertelden dat hun regiment groote verliezen had geleden;

Calcken - Zele en Hamme: niets te melden

03-05-1917

Audegem: Infanterie vertrokken den 27 april. Den 23 april was er nog 300 by gekomen. Samen allen vertrokken den 27 april omtrent 900 man

Schoonaerde: vertrokken den 27 april 300 man om 10 u voormiddag naar Arras

Berlaere: vertrokken den zelfden datum (27/4) 300 man

Overmeire: Vertrokken 27 april 800 man zy zegden ook naar Arras te moeten

Het overige van hun regiment lag in Schellebelle en Wetteren. Zy behoren aan het 4de Infanterie regiment. Zy zyn allen vertrokken in de richting van Gent voor Arras

Tot heden nog geen andere troepen aangekomen.

06/06/1917

The following report has been received from this agent.

Grembergen: op 27 mei 17 toegekomen in het dorp 18 vrachtauto's zeer zwaar geladen, goed gedekt, en bewaakt. Ze komen van Dendermonde statie.

Hamme: op 28 mei 17 soldaten toegekomen om de treinbrug van het spoor Dendermonde-St. Nicolaas te herstellen. Op 4 weken moet het klaar zijn.

Schoonaarde: Een fabriek werkt men dag en nacht om naphte en gaz te maken voor 't leger. Dat fabriek ligt aan de brug van Schoonaarde. Het fabriek heft twee hoge fabrieksschouwen.

Quatrecht: Munitiedepot van Quadrecht

Juiste aanduidingen: ten westen van den ijzerweg
Ten oosten van de Wetterstraat
Ten zuiden aan de steenweg en nabij de kerk

De kappen van de barrakken zijn ook van hout en daarboven teerpapier. Omtrent het midden van het plein staan enige barakken met munitie staan 50 meter van elkander. Er zijn geen afweerkanonnen. Ik heb vernomen dat de vliegers onzer verbondenen tussen 4 en 5 juni daarover geweest hebben. Als de vijand een onzer vliegers hoort of niet van op het plein van Gontrode, pogen zij niet met de vliegers op te stijgen. Ze kruipen in hunne kelders.

06/06/1917

The following information has been received from this agent:

Toegekomen in den omtrek van Schellebelle een infanterie regiment, nummer onbekent (This is probably 1.R.392)

Berlare: 4 compagnies toegekomen op 31 mei

Schoonaarde: 1 compagnie toegekomen op 31 mei

Wichelen: 2 compagnies toegekomen op 31 mei

Cherskamp: 2 compagnies toegekomen op 29 mei

Schellebelle: 1 comp. Infanterie

De regimentsstaf van een I.R. Het ligt op 't kasteel van den burgemeester
Mr. D'hollander

1 compagnie pionniers toegekomen op 2 juni

Wetteren: 6 compagnies toegekomen op 2 juni

Laarne: 2 compagnies toegekomen op 31 mei

Calcken: 2 compagnies toegekomen op 29 mei

Uitbergen: 1 compagnie toegekomen op 2 juni

Overmeire: 3 batteries artillerie toegekomen op 4 juni

Zelee: 4 batteries artillerie toegekomen op 4 juni

20/06/1917

Hier in het omliggende zyn nog geene troepen terug gekeerd van het front. Wy denken dat hy ze zeer nodig heeft. Men verwacht hier troepen maar zyn tot nu toe nog niet gekomen. Ik denk wel haast nog eene plaats op de merken waar munitie verblyft.

In het hospitaal te Zele is door de duitsche overheid gewaarschuwd hun gereed te houden tot nader bevel op een paar dag het hospitaal te ontruimen van zieke ouderlingen en weezen. Den 19 dezer om 5 ure namiddag zyn hier 19 vrachtautos zeer zwaar uit de richting Dendermonde en reden in de richting Gent.

Voor M.43

Er bestaat dringend gevaar voor M.43 daar het hem onmogelyk is een gewoon rapport te geven, heeft hy my het volgende gevraagd in myn rapport te melden hij heeft my op zyn woord van eer gezegd dat deze verloopene week buitengewoon verkeer van alle kaliber treinen met soldaten en paarden en autos treinen met munitie gedurende een week en zeer veel met den nacht hy heeft my stellig gezegd dat gy meer dan dubbel moogt aanzien als een zyner gewoone rapporten.

Nota van 3229: Ik denk inde richting Gent ???

Aan u myne groeten
M.42

De tramlyn van Zele naar Calcken en van Lokeren naar Overmere wordt opgebroken.

30-06-1917

Hamme: de brug (spoorwegbrug Dendermonde-St Nicolaas) is gemaakt van den 25 juni. Ze is gereed om den trein over te laten rijden.

Temsche (Tamise): De spoorwegbrug (Mechelen-Terneuzen) is ook gereed om den trein over te laten ryden.

Elversele (by Hamme): De Duitschers zyn begonnen met het vliegplein te maken. Hier in de streek zyn voor het oogenblik geene troepen

Wetteren: In de fabriek van den Heer Beernaart waar gewoonlyk van 600 tot 800 jonge mannen waren en daarby nog anderen die uit Hospitalen kwamen en gekwetst geweest waren, zyn allen naar het West Front moeten vertrekken. 200 van hen zyn gebleven.

Quatrecht: In den Munitie Dépôt zyn geen afweerkanonnen.

04/07/1917

M.43 est encore en danger, mais pas pris

In het rapport van 13 juni had ik ook gevraagd my 400 frs te geven voor de maand juni en de volgende maanden 500 frs nogtans heb ik maar 300 frs ontvangen. Ik den dat u het wel ontvangen hebt.

Ik heb den 28 juni 300 frs ontvangen en 500 frs voor M.43 ter zelvertyd. Deze week is er niets van M.43. Hy heeft nog altyd gevaar hy zal trachten eenige bijzonderheden op te geven aan my tegen de volgende week.

16-07-1917

Nogmals heb ik opgemerkt de fabriek te Schoonaerde naby de brug waar ze zeer bedryvig benzine maken voor 't leger,

En ook de fabriek van den heer Bruyn (Felix Debruyne) te Baasroode de koer paalt aan de Schelde. Ze maken ook benzien voor 't leger.

Ik heb het u verleden maand nog eens laten weten. Ik denk dat u het toch wel ontvangen hebt omdat u er niets hebt op geantwoord.

De Denderbrug een kilometer voorby de statie van Audegem denk voor my een groote punt te zyn voor onze vliegers het te verbryzelen, daar is de "pasaas" (passage) voor het vervoer van tropen (ligne Anvers-Malines-Gand);

Alsook de wissel te Schellebelle aan de statie die samen komt van Aalst en Dendermonde.

By dezen allen bestaat de schoonste gelegenheid voor onze verbondene vliegers het allen te komen bezoeken by deze allen aangeduide plaatsen zyn geen wacht nog afweerkanonnen.

Ik heb het toe hiertoe geenen uitslag kunnen opmerken over onze vliegers welke ik gehoord heb in den nacht tusschen de ezesden en zevenden dezer.

25-07-1917

Beste landgenoten voor het Vaderland.

Hier in het omliggende zyn nog geen troepen terug van het front gekomen. Ieder gemeenten en stad in onzen omtrek is door de overheid verwittigd dat ze zich moeten gereed houden voor veele troepen te ontvangen.

Wetteren

ER zyn in het geheel 100 soldaten in Wetteren. Het meest oude mannen die gekwetst geweest zyn. Er moesten over 6 weken 1000 jonge rekruten komen om hunnen dienst daar

te oefenen maar ze zyn nog niet gekomen. Het hospitaal te Wetteren op de Zandstraat is ook in het gebruik door de Duitschers voor het roode kruis.

Dendermonde

Den trein loopt al op het spoor van Dendermonde naar ST. Nicolaas

Verders geene nadere bijzonderheden

Deze week niets van M.43

01/08/1917

Ik zal trachten een man te vinden zoo als gy my gevraagd hebt.

08/08/1917

Beste landgenoten,

In Wetteren waren nog 200 man infanterie waaronder veele waren die er van Nieuwjaar waren en erg gekwetst geweest waren zij moesten den 9sten deze vertrekken; zij zegden naar Roeselaere moeten hunne nummers zijn 60 - 35 en 126) van den 30 juli tot den 6dezer heeft het verkeer van troepentransport per spoor langs Wetteren zeer groot geweest ook zeer veel hospitaaltreinen zijn van het front afgekomen in het hospitaal te Wetteren op de Zandstraat zijn ze bezig met al de binnenmuuren uit te slaan en in eene zaal te brengen en maken ook enen ingang om met de autos ook gekwetsten te kunnen binnen rijden) ook zijn er in Wetteren 675 vluchtelingen toegekomen van Roeselaere (Roulers).

Hier den uitslag van een onzer verbondene vliegers te Schoonaarde den 7sten dezer om 3 ure namiddag werd een bomme geworpen naar een trein met soldaten den trein is niet getroffen het spoor is gedeeltelijk beschadigt zij hebben gedurende 5 uren lang onderbroken geweest op lijn van Dendermonde op Gent reiden; de plaats is tuschen Audegem en Schoonaarde.

Wanneer een offensif bij voorbeeld aan het westfront eenige dagen in gang is denkt het mij een hoofdpunt te zijn voor onze verbondene vliegers te Schellebelle aan de Statie, de kruisementen van de lijn aalst en Dendermonde de wissel aan stukken te werpen daar bestaat geen gevaar ook statie Meirelbeek is nog veel meer van belang om reden dat bijna alle verbindingslijnen naar het Westelijk front verbinding aan de statie te Meirelbeke. Konden onze vliegers daar in gelukken een goeden uitslag te bekomen zoo als in Meirelbeke waar zoo veel wissels liggen dat zou somtijds aan den vijand 2 tot 3 dagen troepentransport per spoor kunnen beletten.

15-08-1917

Beste landgenoten,

Hier geef ik u het plan van Schellebelle van 3 plaatsten waar veel munitie ligt en bakjes met handgranaten. Hier onder is de dorpplaats

Hier na tekende Achiël de plattegrond van het dorp van Schellebelle, met aanduiding van het straatje naar het veir, de hoogstraat, het plein met de notelaars, het huis van Louis Matthijs, brouwerij, de kerk.

Dit is eene Villa, het is een kiekenkweker die daar woont, het is een duitscher die daar is van voor den oorlog daar ligt ook veel munitie het is een lusthof tegen de Schelde? Het staat gans alleen de villa staat juist in de richting van het huis van heer Matthijs, geen kanons, nog wacht.

15/08/1917 (nr. 4)

Beste landgenoten,

Oplossing van het luchtgevecht den 13dezer om half negen voormiddag gedurende 2 minuten lang in den omtrek van Schellebelle. Er werden 9 vliegers gezien waarvan een door de machinegeweren getroffen werd en te Uitbergen is gevallen. Het machine droeg Franse kleuren. Op de vleugels stonden Engelse merken de 2 personen welke zich in t machine bevonden waren gedeeltelijk verbrand toen zij gevallen waren de ene had een portret op zich van hem met zijne vrouw en kind den anderen was een jongman iet van 20 jaar zij hadden veel gel op zak het is door de Duitse overheid mede genomen. Zij zijn den zelfden dag om 7 uren nog begraven te Uitbergen bij Wichelen des anderdaags is er bevel gekomen door de Duitse overheid bij den burgemeester dat ze moesten ontgraven worden de burgemeester vroeg hun om een dienst te mogen doen voor de ongelukkige het antwoord was neen ze moeten begraven worden als een soldaat aan het front;

Bommen zijn gevallen in het ronde van Kwatrecht, gedurende het luchtgevecht toch niets van belang getroffen.

Nogmaals heraal ik de plaats Schellebelle aan de statie de wissel der verbindingslijn Aalst en Dendermonde in stukken te werpen alsook de wissels aan de statie van Meirelbeke is nog meer van belang. Ik heb den 8dezer u briefje goed ontvangen dat heb ik niets in vernomen hoeveel ge verzonden hebt ik heb voor mij M42 400 frank en ook voor wat verder 400 frank ontvangen nogtans had ik u gevraagd voor de maand juni 400 fr en de volgende maanden 500 fr dus ben ik op iedere maand van juni en juli 100 fr tekort betaalt mijne weegen zijn ook zeer wijd in in den omtrek en ik beloop reeds veel gevaar toch kloekmoedig zal tracht ik altijd het mogelijke te doen ten voordeele voor ons lief Vaderland.

21-08-1917 (nr. 3)

Beste landgenoten,

Hier in de streek komen geene troepen om te rusten hier in het omliggende is niets dan enkelijk polise dienst.

In Baesrode werkt de fabriek van den Heer de Bruin nog zeer bedrijvelijk; zij paalt klein 100 meeters van de statie en met den koer aan de Schelde als er een onzer verbonden vliegers overkomt leggen ze seffens de fabriek stil ook de zagerij van de Heer Verstraete in Baesrode werkt ook zeer bedrijvig al de eiken boomen uit Buggenhoutbosch worden daar gebracht al het gezaagde hout gaat met den trein en ook met de schepen weg naar t front

In den nacht tussen 18en en 19den dezer zijn van 10 tot 1 uur onophoudelijk bommen geworpen over Gent en den omtrek over Gent kan ik geene inlichting geven de statie van

Meerelbeke is niet getroffen ze hebben reeds verscheidene meeters misworpen doch moet aan onze verbondene helden vliegers de oppervlakte van de statie Meerelbeke waar de treins in en uit reiden is ook reeds groot genoeg om goed te kunnen treffen.

Nog eenige inlichtingen over het vallen van den vlieger in Uitbergen bij Wichelen; de 2 gevallen personen werden den 13den te Uitbergen begraven den 14den kwam er bevel dat ze moesten ontgraven worden den 15den zijn ze te Dendermonde begraven de stad werd verplicht 2 kroonen te koopen voor de overledene de Duitschers melden niets in de dagbladen over het luchtgevecht van 13 dezer nog van vallen der vlieger nog van dooden of begraven zij laten alles stil zoals er niets was gebeurd men stelt hier vast in t algemeen dat de Duitsche vlieger is geweest nu kunnen onze verbondene overheid oordelen of er vlieger achter gebleven zijn.

Te Kwatrecht in den munitiedepots zijn nu ook 2 afweerkanonnen geplaatst nog altijd komen er vluchtelingen aan uit Roesselaere men stelt hier vast dat onze verbondene dappere vliegers op 13 dezer bij het luchtgevecht een vijandelijke vlieger als krijgsgevangene hebben medegenomen.

28-08-1917 (nr. 6)

In Wetteren is den 27dezer een compagnie pioniers toegekomen van het front Minni hun numer is 9 zij zijn te Wetteren ten Eede. In Wetteren zijn reeds 2700 vluchtelingen allen uit Roesselaer.

In Baasrode wordt ook zeer snel gewerkt voor t leger van door het dorp tot ver over de statie liggen van weeder kanten den steenweg vol boomen dagelijks rijden 32 boomezels die de boomen uit Buggenhoutbosch daar brengen en van Wieze bij Aalst worden de boomen door ook gebracht allen voor de zagerij van den heer Verstraete de zagerij is den rechter kant van den steenweg den linkerkant van den steenweg staan 6 hangaars die ook aan de zagerij behooren vol hout ze paalen aan de Schelde en zijn met roode pannen gedekt de zagerij staat op 250 meters afstand van de statie baasroode de fabriek van den heer De Bruin paalt klein 100 meters van de statie en met den koer aan de Schelde daar wordt bedrijvig gaas gemaakt ze zijn daar zoo bang wanneer er een onzer verbondene vliegers overkomt leggen zij de fabriek stil daar is geen verdediging van afweer kanons of metralieuzen.

De scheepvaart op de Schelde van Dendermonde Gent is reeds zeer bedrijvig met gravierzand, hout siment allen voor versterking er zijn dagen van 15 tot 18 stoomboten ieder met 4 schepen Hier in de omstreek zijn veel vrijwilligers die voor de vijand werken in Brugge en Kortrijk achter het front

11-09-1917 (nr. 2)

In den nacht tusschen 10den en 11den dezer om 12 uren hebben onze verbondene vliegers in het omliggende Gent en Melle bommen geworpen, nu kan ik er nog geen uitslag van geven om reden dat den tyd te kort was zoodus zal ik trachten in het volgende rapoort oplossing van te geven.

De vier batryen artillerie die te zele liggen welke ik in het verledene rappoort heb op gegeven hebben voor numer 19 en behoren aan de 5de devise, ze maken veel oefening er is een batteri by die 2 kanonen achter gelaten hebben in de slag. Ik denk dat ze in korte dagen zullen vertrekken.

Veder is er in de omstreek geen nadere byzonderheid.

Gelief zoo goed te zyn papier mede te geven voor my en wat verder.

Wel aan u en veel groeten aan ED.

De vyandelyke vliegers houden tegenwoordig snelle wacht over Kwatrecht Melle en omliggende Gent.

18-09-1917 (nr. 3)

Beste landgenoten,

Te Calcken is een compagnie pionniers toegekomen den 11 dezer zij kwamen van Roeselaere hebben 3 dagen onderweg geweest met hunnen wagens zij zijn per spoor niet gekomen het zijn meest manen van 30 tot 40 jaar hunne nummer is 5, divisie kan ik niet geven ze hebben veel geleden en hebben schrik van het westfront.

Ze: de artillerie die 8 dagen te Zele gelegen hebben welke ik in voorgaande rapport heb gemeld zijn in den nacht tusschen 13 en 14den dezer om 12 uren 2 batrijen vertrokken en 2 den 15den dezer ze moesten naar Gent ze wisten niet naar welk front hun nummer 19 en 5de devise

Hamme: In de streek van mijnheer Baert is geen nieuws daar is geen verkeer van troepen er verlopen som wel 4 tot 5 dagen dat er een trein van dendermonde naar st niklaas reid, mijnheer baert is een paar manden dar weg hij staat in Gent daarmede weet ik niets over zijne familie

Goed u briefje ontvangen van 11den dezer ook 1000 fr 500 fr voor mij M42 en 500 fr voor wat verder.

25-09-1917 (nr. 4)

Beste landgenoten,

Te Zele is eene voorwacht aangekomen den 25dezer om 12 uren smiddaags ik kan er nog geen uitleg van geven dus in het volgende rapoort) te Beerlaer zijn ook soldaten gekomen den 23sten dezer ik ook nog kunnen opmerken welk volk het is, is ook een compagnie het is vervoerdienst aan het front hun nummer is 497 devise weet ik er niet van ze zijn daar al dry weken hunnen paarden waaren bijna allen verhongert alle dagen hebbe zij daar doode paarden en in Calcken is het het zelfde zeg jagen de paarden dagelijks in de weide.

Den 20ste dezer zijn er nabij Meenen vele vrijwillige werklieden afgekomen die moeten vluchten waren ze spreken ook van dooden

Den 20, 20 en 22sten is er iederen dag in dendermonde een trein vertrokken met vrijwillige werklieden in de richting Brusel

Den 25sten dezer om 10 ure alf voormiddag zijn enige bommen geworpen zoo ik denk in het omliggende wetteren nu kan ik het niet meer opmerken dus in het vervolg.

Sedert een paar weken hebben vernomen dat er in Gent 16 personen ter door veroordeeld zijn geweest wegens den dienst. Aangezien het gevaar ons langzaam meer drijgt niet tegenstaande zal ik mijnen dienst als plicht uit vaderlandsliefde kloekmoedig voort zetten.

Daarom vind ik het als plicht aan mijne vrouw en kinderen na te denken moest er iets haperen of het ongelukkig lot schuldig zijn door door verraad of aangevallen te worden aanzie ik het ook als plicht aan onze Heeren Landgenoten een verzeuring tot vergoeding aan te schaffen voor mijne vrouwe en kinderen.

Wel aan U M.42

02/10/1917 (nr.1)

Beste landgenoten,

De troepen in Zele aangekomen den 25 en 26dezer waren uit heen geslagen troepen zij kwamen van Langemark en hadden veel geleden aan het front. In Zele-Heikant was een batterie die 2 kanonen verloren waren. In Zele-Bosch was het kolone vervoersdienst aan de kerk Zandberg ook een batterie ieder met 3 kanonen er waren in tgeel 1000 manen hun nummers 4.5.24 en allen verschilig. Zij zijn spoedig moeten vertrekken in de nacht tussen 27 en 28sten om 2 uren naar Langemark.

Te Berlaere is ook eene kolone van den 20 Sept ook vervoersdienst ze hebben van in April aan het front geweest ge kunt geene nummers bemerken.

Te Zele is eene batterie toegekomen den 1sten oct om 12 smiddags gelost in Lokeren. Ieder kanon werd getrokken door een otomachien ieder kanon is op 8 breede wielen den loop heeft een lengte van 7 tot 8 meeters de wijde der buizen iets van 42 centimeters. Ook 22 vrachtotos met getuig en ook met millise (munitie) alles staat te Zele rond de kerk de soldaten die er bij zijn meest voor aan de mekaniken te werken ze komen van Keulen uit Duitsland geene numer ze heben op de schouwer een geeleg plaatje met een schuins rood kruisje er zijn ook 6 ottos bij van officieren.

Bijlage - Briefwisseling met de weduwe

23-06-1919 - verklaring

By dezen verklaar ik, Victorine Janssens, weduwe van wylen Achile Hanselaer, van Zele, destyds gehecht aan den Engelschen Inlichtingsdienst Britisch Military Intelligence Association, in welke hoedanigheid hy door de Duitschers werd voor het hoofd geschoten dat mynen echtgenoot regelmatig om inlichtingen ging by den Eerwaarden Heer Baert, destyds onderpastoor te Hamme (Oost-Vlaanderen) en thans onderpastoor te Gent.

De Eerwaarde Heer Baert lichte mynen man zeer regelmatig in over alles wat hy te Hamme en in het omliggende vernam, aangaande den toestand der Duitsche troepen enz. en alhoewel dit geschiede met de noodige omzichtigheid ging die medewerking gepaard met de gevaren die aan zulk werk eigen zyn.

Verklaard te zele den 23n juni 1919

Weduwe Achiel Hanselaer

30-07-1919

Rapport de Madame veuve Achille Hanselaer, Zele à la British Military Intelligence Commission Liege/Bruxelles

Moi-même, je n'ai jamais été arrêtée, mais bien mon mari, qui a été fusillé dans la suite par les Allemands.

Il rédigeait les rapport pour la B.M.I.C. et les remettait à monsieur Luyckx à Lokeren, qui depuis est décidé.

Moi-même j'aidais mon mari dans la rédactions de ses rapports. Le 13 Novembre 1917, pendant la nuit, notre maison a été cernée par six soldats allemands. Mon mari a été arrêté sans que nous ayons eu l'occasion de caches quoique se soit. La maison a été retournée de fond en comble. Moi même, j'ai été molestée et j'ai reçu des coups de pied d'un sous officier allemand.

Mon mari a été prisonnier depuis le 13 Novembre jusqu'au 18 Mai 1918. Monsieur Vanden Broeck de Sinay, actuellement au Petit Séminaire de ST Nicolas, qui était le compagnon de cellule de mon mari, pourrait donner les détails complets concernant les souffrances morales infligées à mon mari.

On lui a enlevé 22 Francs, que je l'ai jamais reçus en retour. Je n'ai jamais reçu un passeport pour aller voir mon mari en prison, si ce n'est l'avant veille de son exécution. A cette occasion on m'a narguée au Pass-Buro de Termonde, on s'est complu dans ma détresse et l'on a osé dire, que l'argent de poche de mon mari soit 22 Frs, m'a vait été remis, quoique l'on savait fort bien le contraire.

Fait prisonnier le 13 Novembre 1917, mon mari a été condamné le 12 Mars 1918 et exécuté le 18 Mai 1918.

Depuis l'arrestation jusqu'à la l'exécutions, mon mari et moi même ont subes toutes les tortures morales que les Allemands pouvaient nous faire subir.

Zele 30 juilliet 1919

Veuve Achille Hanselaer, née Victorine Janssens

23-12-1919

Mynheer Rodolphe Govaert

Dienst-Overste van de B.M.I.C Hamme

Madame Hanselaer heeft vanwege de Commission des Annales des Services Patriotiques, Liege, bericht ontvangen, aan die instelling de juiste sommen te melden die zy sedert de wapenstilstand heeft ontvangen.

Zoudt u zoo goed willen zyn, my daarvan de note te sturen voor wat uwen dienst betreft?

Ik schrijf ook aan Mynheer Raemdonck, opdat hij mij de sommen zou opgeven die madame Hanselaer rechtstreeks zou genoten hebben vanwege de B.M.I.C.

Voorop bedankt en hoogachtend!

Uw dienstwillige!

Alf Goossens ???

In der haast geschreven - antwoord Govaert 24-12-1919

Waarde Heer Goossens,

Madame Hanselaer heeft 2 maal 200 frs ontvangen, voorts alle maanden 15 frs tot aan het ontvangen der som.

Zou madame zich niet herinneren sedert wanneer en tot wanneer ze heeft getrokken. Alle documenten berusten in Engeland. Voorts heeft ze getrokken 300 frs + 1000 frs (achterstallen).

Ziedaar voor zover ik mij het herinner. Verschoon dat ik u op 't zelfde papier antwoord. Nieuwjaarsperiode in de post !!!!

Wel aan u en vele groeten aan madame.

25-12-1919 - Antwoord Raemdonck

Je reçois à l'instant votre lettre Ct. Je m'empresse de vous fairte savoir que Li7ge a demandé ce renseignement dans le but de la rédactions des Annales.

Vous avez très bien fait de vous adresser à Mr Govaert pour avoir le détail des sommes reçues par Madame Hanselaer.

Il pourra vous renseigner tout aussi bien que moi et par le fait même cela m'evitera des recherches relativement longues.

A une prochaine occasion je ferai encore valoir les données incluses dans votre lettre en faveur de Madame Hanselaer.

En attendant je vous prie de croire Monsieur Goossens, à mes meilleures salutations.

Get. Raemdonck

11-02-1920 - gemeentebestuur Zele

De burgemeester van Zele bevestigt dat vrouw Hanselaer Achiels sedert het begin van den oorlog 1728 frank ontvangen heeft als onderstand aan werklozen.

11-02-1920 - gemeentebestuur Zele

De burgemeester van Zele bevestigt dat vrouw Hanselaer Achiels sedert de wapenstilstand tot op heden van het werk der oorlogsweezen 465 frank als onderstand ontvangen heeft.

07-03-1920 brief aan Commission des Annales des Services Patriotiques te Luik

Messieurs,

Il y a quelque temps vous avez demandé à Madame Veuve Achille Hanselaer, Wesepoel, Zele de vous dire quelles sommes elle avait touchées depuis l'armistice et pourquoi? Voici les renseignements que j'ai pu obtenir, suivant réponses ci jointe.

1° J'ai avancée les secours suivants d'accord avec Monsieur Feyerick Bram:

1918: juillet-décembre: 6x 50 frs = 300 frs

1919: janvier-juillet: 7x 100 frs = 700 frs

Total: 1000 frs, qui m'ont été remboursée par le Comité Provincial de Gand

2° B.M.I.C: Vous verrez que les renseignements de Messieurs Raemdonck et Govaert ne sont pas complets en ni Madame Hanselaer ni moi, nous nous rappelons depuis et jusque gausn elle a touché la mensualité de 150 frs.

Elle a donc touché du B.M.I.C.: 2x 200 frs = 400 frs

?x 150 frs = ? frs

300 + 1000 frs = 1300 frs d'arriérés d'après mr Goavert
10.700 frs de capitale verser à Madame Hanselaer qui m' a fait observer dès septembre 1919 que "Bruxelles" avait parlé de deux mensualités de 150 frs soit 300 francs, qui restaient a liquider pour juillet Août.

3° A la maison communale de Zele on a payé à Madame Hanselaer pendant et après la guerre:

A. Pour son enfant, comme orphelin de guerre 465 frs

B. Secours de chômage 1728 frs

Je me tiens à votre disposition pour tous autres renseignements complémentaires. Vous voudrez m'excuser de ne pas avoir répondu plus tôt , mais le temps m'a fait défaut.

Je vous prie d'agréer entretemps, Messieurs, l'assurance de ma considérations très distinguée.

Votre dévoué,

Alfons Goossens-Lambo
Kouter 31 Zele

Feu Monsieur Hanselaer n'appartenait pas à une administration quelconque

19 maart 1920

A madame veuve Achille Hanselaer, Hameau Kamershoek, à Berlare près Zele

Madame,

Pour compléter votre rapport du 7 mars 1920, ne voudriez-vous pas nous faire connaître vos nom & prénom de jeune fille ainsi que le lieu & la date de votre naissance.

Combien d'enfants vous avez, leur âge, s'il y en a des mariés, leur emploi & salaire. N'avez-vous pas d'autres ressources?

Entretemps, recevez, Madame, nos sincères salutations

Pour V Moreau

Réponse: Mr Capiot, 5, place Roveroy, Liège

24 maart 1920

Monsieur Capiot,
(Services des Annales des Services Patriotique)

Honoré Monsieur,

En réponse à votre estimée de 19 courant, j'ai l'honneur de vous donner les renseignements ci dessous:

Madame Hanselaer s'appelle de son de jeune fille: Janssens Marie-Victorine, née à Zele le 14 Octobre 1882. Elle a un enfant, Hanselaer Emile, né à Zele le 17 Décembre 1910.

Comme ressources, elle doit manger lentement, ce qui lui reste du réculé, touché des autorités Anglaises, après en avoir acheté une très modeste petite maison, dans le Hameau éloigné de Kamershoke? De temps à autres, elle profite de l'occasion pour gagner quelque chose comme femme à journée, chez des voisins, mais vous comprenez que ce salaire n'est pas très élevé, car dans ce cas, les campagnards préféreraient de faire le travail eux mêmes.

Son enfant touche comme orphelin de guerre; elle m'a dit ce jour, que l'avant-dernière fois, elle a touché 60 frs tandis que la dernière fois, elle a touché 82,50 frs.

Elle se tient à votre disposition pour tous autres renseignements que vous pourriez désirer et moi même je me chargerai toujours de sa correspondance avec votre organisme.

Recevez entretemps, Monsieur, mes salutations sincères
Pour madame Hanselaer

Get: Alfons Goossens-Lambo, Kouter 31, Zele.

Bijlage - gezinsfiche

Hanselaer Achiel	x	Janssens Maria-Victorina
°Kalken 19-11-1874	Zelee 25-01-1908	°Berlare 14-10-1882
+Gent 18-05-1918		+Zelee 21-03-1952
vlasbewerker op Wezepoel (1910)		kantwerkster
In Zelee komen wonen na huwelijk		woont reeds in Zelee in 1907
Vader: Casimirus (+Kalken 22-02-1893)		Joannes-Baptist (+Berlare 11-10-1902)
Moeder: Stephanie De Vos (71 j in 1908 te Kalken)		Maria-Martha Van den Bossche
(+Zelee 10-06-1896)		

Kinderen:

Janssens Albertus-Emilius-Theophilus (wordt gewettigd bij huwelijk)
°Zelee-Bos 29-10-1907 (aangegeven door vroedvrouw)
+Zelee-Kamershoek 25-04-1909

Hanselaer Renatus-Petrus
°Zelee-Kamershoek 24-11-1908
+Zelee-Kamershoek 04-01-1909

Hanselaer Remigius-Emilius
°Zelee-Dries 30-11-1909
+Zelee-Dries 03-03-1910

Hanselaer Emilius-Edmondus
°Zelee-Dries 17-12-1910
+Gent 02-10-1968
Priester gewijd te Gent op 15-06-1935

Van Eetvelde Remi	xx	Janssens Maria-Victorina
°Zelee 15-09-1880	Berlare 05-03-1920	
+Zelee 03-06-1954		
Voermangast (1920)		
Durmen 171		

Kind:

Van Eetvelde Maria-Francisca	x	Philips Michaël-Gustavus
°Zelee 09-02-1923	Zelee 02-07-1953	°Zelee 21-04-1921
+Aalst 01-10-1996		+Zelee 08-06-1976
onderwijzeres		vertegenwoordiger
Durmen 124		

Archief

KLM, Archief Moskou, doos 175, 1240, 4002, 4176, 4459, 5409, 5573
ARA, Fonds Vaderlandse diensten - Fonds Archives Services Patriotiques (FASP),
Portefeuilles ?, Commissie voor de Annalen van de Vaderlandse Diensten (1914-1922)
ARA, Inventaire des archives de Liévin Thésin concernant la Première Guerre mondiale, 1914-1956 / Q. Funck, nr. 50 (nog raadplegen)

De Gentenaar - De Landwacht, 31-05-1919 "*Een vaderlandsche held te Zele*" (krant)

Gemeente Zele

Geboorteregister 1907, 1908, 1909, 1910
Huwelijksregister 1908
Overlijdensregister 1909, 1910, 1922
Bevolkingsregister 1900-1910 en 1910-1920

Bibliografie

DE CLERCQ Rudi, *Overleven in Lokeren, Daknam en Eksaarde*, blz. 36-38, Raad van Toerisme Lokeren (2014)

De CLERCQ Rudi, *Spioneren voor het secret Service Bureau tijdens WO 1, KOKW* (2018)

QUINTYN Etienne, *Zele tijdens de grote oorlog*, blz. 225-236 (1987), Eigen beheer

VAN DER FRAENEN JAN, *Voor het Duitse vuurpeloton, verhandeling*, Academiejaar 2004-2005.

VAN DER FRAENEN Jan, *Voor den kop geschoten*, Roularta Books (2009)

VAN WAESBERGHE Steven, *Smokkel in het Land van Waas tijdens de Eerste Wereldoorlog*, verhandeling, Academiejaar

VLAMINCK Cyriel, *Het etappengebied in België tijdens den oorlog 1914-1918*, blz. 58 en 61-63 (1923)

DUBOSCH P./VAN HOOSTE B., *De gebroeders Edmond en Charels Verschraegen*, HK Moerbeke, 1998/2 (pag. 30) en 1998/3 (pag. 27)

Verzameling

DE KRIJGER Freddy, bidprentje

Internet

Bron: <http://vdkg.weebly.com/de-slachtoffers/achille-hanselaer-zele#comments>

Bron: http://www.ethesis.net/smokkel_land_van_waas/smokkel_lv_w_hfst_7.htm